

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **E., s.r.o.**, so sídlom v B., IČO: X, zastúpenej advokátskou kanceláriou T., so sídlom v B., proti žalovaným **X.**, bytom B. 2/., bytom B., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaných Z., so sídlom v P., IČO: X, zastúpeného JUDr. A., advokátom v S., **o zaplataenie 3 014,60 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 308/2011, o dovolaní vedľajšieho účastníka proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2012, sp. zn. 5 Co 516/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2012, sp. zn. 5 Co 516/2012 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 2. júla 2012, č. k. 11 C 308/2011-65 zastavil konanie, žalovaným a vedľajšiemu účastníkovi na ich strane náhradu trov konania nepriznal a rozhodol o vrátení kráteného súdneho poplatku žalobkyni. Zastavenie konania odôvodnil tým, že žalobkyňa vzala žalobu v celom rozsahu späť (§ 96 ods. 1 O.s.p.) s tým, že nesúhlas žalovaných (so späťvzatím žaloby) by bol neúčinný z dôvodu, že k späťvzatiu došlo pred začatím pojednávania. O náhrade trov konania žalovaných rozhodol podľa § 146 ods. 2 vety prvej a § 151 O.s.p., podľa ktorých by žalovaní mali právo na náhradu trov konania, ale si túto náhradu neuplatnili. Výrok o trovách konania vedľajšieho účastníka na strane žalovaných oprel o ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. s odôvodnením, že náhradu za zastúpenie advokátom v prípade subjektu, ktorý vznikol práve z dôvodu, aby účastníka konania (spotrebiteľ'a) v konaní zastupoval, nie je možné považovať za účelne vynaložené náklady pre účely náhrady trov konania.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie vedľajšieho účastníka proti časti výroku o jeho trovách konania, uznesením z 31. októbra 2012, sp. zn. 5 Co 516/2012 uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že „sa stotožňuje s postupom súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o zastavení konania a rozhodnutia o trovách konania podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s poukazom na § 150 ods. 1, 2 O.s.p. Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, obmedzil odvolací súd odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa v zmysle ust. § 219 ods. 2 O.s.p....“.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie vedľajší účastník. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že mu odvolací súd svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Poukázal na to, že zatiaľ čo súd prvého stupňa o trovách vedľajšieho účastníka rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s prihliadnutím na účelnosť vynaložených výdavkov, odvolací súd konštatuje, že sa stotožňuje s postupom súdu prvého stupňa, ktorý o trovách rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s poukazom na § 150 ods. 1, 2 O.s.p. V predmetnej veci tak odvolací súd opustil platformu racionálnej skutkovej a právnej argumentácie, rozhodol nezákonne a svojvoľne, pričom svoje rozhodnutie vôbec neodôvodnil a porušil aj zásadu dvojínštančnosti konania a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keďže účastníkom neumožnil sa k možnému použitiu iného ustanovenia pri rozhodovaní o trovách konania vyjadriť.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu toto navrhla zamietnuť. Žalovaní sa vo svojom vyjadrení s dovolaním vedľajšieho účastníka stotožnili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas subjekt, ktorý bol účastníkom odvolacieho konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), a je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. ale ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neplatia (o. i.) vtedy, ak ide o uznesenie o trovách konania. Dovolateľ napadol dovolaním uznesenie, ktorým odvolací súd rozhodol o trovách konania. Takéto uznesenie je v § 239 ods. 3 O.s.p. zaradené medzi uznesenia, proti ktorým je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., odvolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Treba zdôrazniť, že nie je však relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v ustanovení § 237 O.s.p., ale len zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Vedľajší účastník namieta, že v konaní mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je nesprávny procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Vedľajší účastník odňatie možnosti konať pred súdom dáva do súvislosti jednak s porušením práva účastníka na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, jednak s postupom odvolacieho súdu, ktorý keď zvažoval použitie iného ustanovenia procesného predpisu pri rozhodovaní o náhrade trov konania než použil súd prvého stupňa, si nesplnil svoju zákonnú povinnosť vytvoriť mu priestor na uplatnenie námietok a argumentov, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť rozhodovanie súdu o trovách konania, z obsahu ktorej námietky vyplýva, že postup súdu považuje za taký, ktorý je v rozpore s § 213 ods. 2 O.s.p.

Z hľadiska posúdenia (ne)dôvodnosti dovolateľom uplatnených námietok, dovolací súd sa najskôr zaoberal dovolateľovým tvrdením, podľa ktorého odvolací súd postupoval v rozpore s § 213 ods. 2 O.s.p.

Ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. ukladá odvolaciemu súdu pred rozhodnutím o odvolaní, aby v prípade, ak je toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Dovolací súd nepovažuje námietku vedľajšieho účastníka, podľa ktorej ho mal odvolací súd osobitne vyzvať na vyjadrenie k niektorej aplikácii § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s poukazom na § 150 ods. 1 a 2 O.s.p. s odôvodnením, že na rozhodnutie o trovách konania chce aplikovať ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, za dôvodnú. Účelom ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. je totiž primárne zabrániť prekvapivému rozhodnutiu odvolacieho súdu z hľadiska právnej kvalifikácie merita veci podľa (odlišného ustanovenia) hmotného práva. Rozhodnutie o trovách konania je vnútorne jednotnou procesnoprávnou otázkou, pri ktorej nemožno samostatne hovoriť na jednej strane o ustanoveniach upravujúcich náhradu trov konania podľa zásady úspechu, resp. výsledku konania a na druhej strane o odlišných ustanoveniach (v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p.) tieto princípy modifikujúcich (viď uznesenie ÚS SR z 8. decembra 2011, sp. zn. II ÚS 563/2011). Takýto názor je aj v súlade s názormi prezentovanými v odbornej právnickej literatúre (napr. Števček/Ficová a kol. Občiansky súdny poriadok – Komentár, Nakladatelství C. H. Beck, 2009, str. 635). Procesné rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania nemôže mať atribúty tzv. prekvapivého rozhodnutia, a preto postupom odvolacieho súdu nedošlo v prípade vedľajšieho účastníka k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj tiež uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. júla 2013, sp. zn. 3 Cdo 120/2013).

Iná je však situácia, pokiaľ dovolateľ namieta porušenie práva účastníka na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán avšak s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, I. ÚS 353/06, II. ÚS 220/08, III. ÚS 12/07, IV. ÚS 163/08).

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p., ktorá sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.) Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmavalo v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 219 ods. 2 O.s.p. dáva odvolaciemu súdu možnosť, v prípade, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu z hľadiska odôvodnenia nespĺňa parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.). Aj keď sa totiž dovolací súd

v odôvodnení svojho rozhodnutia obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov odvolaním napadnutého prvostupňového rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.), tomuto konštatovaniu predchádza iné konštatovanie, podľa ktorého sa odvolací súd stotožňuje s postupom súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s poukazom na § 150 ods. 1, 2 O.s.p. S prihliadnutím na skutočnosť, že o trovách vedľajšieho účastníka na strane žalovaných však súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na účelnosť vynaložených výdavkov, je potom vyššie uvedené odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu zmätočné a nepreskúmateľné. Takýmto rozhodnutím došlo k porušeniu práva účastníka na spravodlivý proces a v konečnom dôsledku mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júna 2014

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová